

De Rosdoek 114

Juni 2005

Verschijnt 4 x per jaar

Heemkundige Studiekring

“DE ACHT ZALIGHEDEN”

Camping Molenvelden b.v.

Camping Molenvelden B.V.
Banstraat 25
5506 LA Veldhoven
Tel.: 040 - 205 23 84 / 205 13 81

**Een eigentijdse en goed geoutilleerde camping
in ons eigen kringgebied.**

Voor kort- en seizoenkamperen!

Met vele recreatiemogelijkheden zowel binnen de camping als in de onmiddellijke omgeving ervan, met historische en pre-historische bezienswaardigheden!

Ook voor Uw familie-, verenigings- en bedrijfsfeesten is buiten het kampeerseizoen een passende zaalaccommodatie beschikbaar.

Informatiebrochure gratis op aanvraag.

Th.W. v.d. SANGEN en Zn.

extrapoint . . .

digital printing · web development · graphic design

De specialist in:

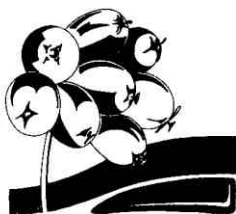
- productie van boeken en periodieken
- ontwerpen van huisstijl en logo

full-colour en zwart-wit

De Run 3120 ····· 5503 LH Veldhoven
tel: 040-2300618 ····· fax: 040-2300619
info@extrapoint.nl · www.extrapoint.nl

Heemkundige Studiekring

"DE ACHT ZALIGHEDEN"

Inhoud:

Reisverslagen van de commissaris der koningin	4
Het Loons Bos	15
Heemundig allerlei	
- Uit voorbije tijden	21
- Na 35 jaar geef ik hem aan	22
Van de boekenplank	27

REDACTIETEAM:

Th. van der Aalst	Ganzestraat 17, 5527 CA Hapert, 0497 – 381671
H. Backbier	Heike 6, 5512 NJ Vessem, 0497 – 591451
K. Cornelissen	Nieuwstraat 74, 5521 CD Eersel, 0497 – 512208
A. Kockx	De Pottenbakker 44, 5506 GD Veldhoven, 040 - 2531596
P. Vermeulen tevens redactieadres	De Reek 9, 5502 HX Veldhoven 040 – 2531817 E-mailadres: zeelst@wish.net

HEEMKUNDIGE STUDIEKRING “DE ACHT ZALIGHEDEN”

Voorzitter:	F. Teunis, Lindestraat 8, 5521 EK Eersel, 0497-515188 0497-515188, E-mailadres: f.teunis@chello.nl
Secretaris:	P. Hooijmaijers, Frankenstraat 13, 5521 VE Eersel 0497-515144, E-mailadres: p.hooijmaijers@planet.nl
Penningmeester:	H. Jenniskens, Veldhovenseweg 2, 5511 KJ Knegsel 040 – 2535140, Giro 3871519

De volgende Rosdoek verschijnt sep. 2005
ISSN 1384-086X

REISVERSLAGEN VAN DE COMMISSARIS DER KONINGIN

De commissaris op bezoek in Veldhoven

Reisverslagen van Commissaris van de Koningin, A. van Voorst tot Voorst, van bezoeken aan de gemeente Veldhoven. Uit het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch: archief 1085 Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant, 1920 – 1969, inventaris nummer 337 “Verslagen van rondreizen Commissaris van de koningin, A. van Voorst tot Voorst, door provincie en van bezoeken aan gemeenten Udenhout – Zundert, 1896 – 1925”. Reisnotities bezorgd door Winfried Thijssen.

9 augustus 1895

Bezoek aan Veldhoven op 9 Augustus 1895; te ontbijten of te eten gevraagd door het statenlid De Wit; bedankt.

24 augustus 1899

Den 24 Augustus 1899 bezocht ik deze gemeente; ik reed van mijn logement te Eersel (bij de kinderen Van Mol) naar Veldhoven; vandaar over Gestel naar Eindhoven, alwaar ik een ontbijt besteld had in het logement “het Posthuis”; van daar naar Strijp; daarna over Eindhoven naar Gestel; en ten slotte van daar terug naar het station te Eindhoven. Van B. en W. vernam ik, dat werkelijke armoede in Veldhoven onbekend was. Over het algemeen slacht ieder gezin een varken tot eigen gebruik; sommigen hebben twee of drie varkens, om op die wijze een spaarpotje te maken en tegelijkertijd eenig geld bij elkaar te krijgen. Ongeveer de helft van de arbeidende klasse zal gehuurd wonen; de huur van een heel huis met 5 tot 10 aren land loopt van *f*20 tot *f*35. De woning bestaat dan uit drie kamers, met gelegenheid tot het houden van een varken en het stallen van een geit.

Te Veldhoven zijn vooral veel schoenmakers en linnenwevers; voor zooverre deze menschen in huis werken, zullen ze \pm *f*5 per week verdienen. Ze hebben dan genoeg vrijen tijd aan zich, om hun land te bewerken, en daardoor voor eigen mondkost te zorgen. De sigarenmakers en de linnenwevers welke op de fabriek werken, verdienen iets meer, maar hebben geen tijd, om hun eigen land te bewerken, of om tehuis veel te doen.

De geest van de bevolking van Veldhoven is goed; voor een jaar of drie liet dat veel te wenschen over; toen waren er een stuk of vijf opstokers, die zich telkens en telkens lieten gelden. Sinds er een nieuwe veldwachter kwam is de toestand veel verbeterd; hij houdt geen omgang met de bevolking; heeft daardoor veel prestige. Op enkele door hem opgemaakte processen verbaal volgde eene veroordeeling door de Rechtbank te 's-Hertogenbosch; daarmede is zeer veel gewonnen; nu laat de toestand te Veldhoven weinig meer te wenschen over.

Foto J. Bijnen, ca. 1909

Ansicht: collectie Frans Huijbregts

In 1899 werd door de Heeren Klaessen en Casteleyns uit Tilburg, en de wed. Hersel, W.H. van Nuenen, J.A. Louwers, P. van Mensvoort en J.C. van Nuenen (burg.) uit Veldhoven aldaar de steenfabriek de Heybloem geopend; ± 30 hectare heide werd door hen van de gemeente in publieke veiling gekocht voor *f*6000; men rekest 5 miljoen steenen per jaar te maken, nl. ± 15000 daags; de steenen vallen niet mede; de kleur deugt niet. Aan het hoofd der onderneming staat Van Mensvoort, maar deze heeft van de zaak geen verstand, volgens den burgemeester; de ondervinding zal hem veel moeten leeren. Aan deze fabriek werken winter en zomer geregeld ± 40 man; zij hebben zwaren arbeid; 's

winters kunnen ze f1.-, 's zomers f1.25 daags maken.

Van de raadsleden woont er één in de kom; de wethouder Van Dommelen woont op Zonderwijk; een woont te Heers, 2 op het Broek en 2 op Meereveldhoven, onder wie de burgemeester Van Nuenen.

Er bestaat eene cooperatieve roomboterfabriek met 172 koeien, deze werkt zeer gunstig; gemiddeld werd in het afgelopen jaar gemaakt $55 \frac{9}{10}$ eenh voor het pond boter; gemiddeld werd voor iedere koe f107 uitgekeerd. De fabriek staat onder directie van den burgemeester, drie leden en een secretaris. Volgens B. en W. is de ondermelk van 4 koeien voldoende, om tegelijkertijd 3 à 4 varkens en 1 kalf te mesten.

Op mijne audiëntie verscheen de pasgehuwde zoon van notaris De Wit; deze is sinds bijna 2 jr cand. not. Hij kwam mij te ontbijten vragen, waarvoor ik bedankte.

Daarna verscheen de pastoor met zijn kapelaan; de pastoor die eertijds pastoor was te Boerdonk, gem. Erp, en nu sinds ± 4 jaar te Veldhoven staat, had niets bijzonders te vertellen.

Van Dommelen, een broeder van den wethouder Van Dommelen vroeg te zijner tijd eene vergunning om schadelijk gedierte te schieten; hij had 's winters zoo veel last van de koolduiven; verleden jaar had hij te vergeefs om eene vergunning gevraagd.

Ten gevolge van de opmerkingen, gemaakt bij mijn bezoek aan Veldhoven in 1895, waren er vele verbeteringen in de administratie aangebracht.

26 juni 1903

Den 26 Juni 1903 kwam ik weer in de gemeente; ik was over Valkenswaard en Bergeyk eerst naar Luyksgestel gereden; had daarna in Bergeyk bij de kinderen Lommelaars ontbeten; was toen naar Eersel gegaan; en van daar naar Veldhoven.

De zedelijkheid van de bevolking is vrij goed; gedwongen huwelijken komen niet voor; onwettige geboorten evenmin. Met politieuer in de herbergen heeft men niet veel last; wel zijn er nog al eens verbalen wegens openbare dronkenschap.

Bij de laatste raadsverkiezing heeft het erg gespannen; men wilde den burgemeester en nog een lid van Mereveldhoven laten vallen; de strijd ging uit van Zonderwijk, waar men een harden weg wilde hebben,

terwijl men meende, dat de burgemeester dien tegen hield. De burgemeester werd herkozen; het andere raadslid viel; men hoopt, dat nu in 1903 de verkiezing zonder stemming zal afloopen.

De burgemeester Van Nunen woont op Mereveldhoven, wethouder Koppelmans op het Broek; wethouder Van Dommelen op Zonderwijk; van de andere raadsleden wonen notaris De Wit, en diens neef de sigarenfabrikant De Wit (geassocieerd met Schoenmakers, zoon van het hoofd der school te Hoogeloon) te Veldhoven; Donkers woont op Heers; en v.d. Hurk te Kromstraat.

B. en W. betreuren het, dat de harde weg Westerhoven – Riethoven – Steensel, niet over Heers naar Veldhoven loopt; dat zou volgens B. en W. veel beter zijn, omdat de menschen die van Bergeyk, Westerhoven enz. komen, en naar Eindhoven moeten, dan geen omweg hadden te maken over Steensel; dat zou hun drie kwartier gescheeld hebben. B. en W. meenden, dat de belangen van den molenaar van Stevert onder Steensel, in casu te sterk gewogen hadden; die molenaar zou weer geparenteerd zijn aan den broer van den burgemeester van Riethoven; daaraan zou dan het algemeen belang zijn opgeofferd!

Veldhoven heeft eene oude waterweide (40 jr oud) 5 hectare groot; het hooi is niet best; de boeren koopen het bijna niet. Men doet er nu niet heel veel meer aan, om de weide behoorlijk in orde te houden.

Er zullen 50 Protestanten in de gemeente zijn; met een dominee. De inkomsten van de Protestante gemeente schijnen voldoende te zijn; er is ten minste altijd een dominee.

Dr Schröder uit Eindhoven is belast met doodschouw en vaccinatie en krijgt daarvoor *f*200. Alle weken komt hij een dag in het liefdehuis; zij, die daar op zijne kliniek komen, worden behandeld tegen Eindhoven's tarief.

Er bestaat eenige gedwongen winkelnering in Veldhoven bij twee schoenfabrikanten, Moeskops en Van den Wildenberg; en te Meereveldhoven bij den linnenfabrikant Gebrs v.d. Meeren. Tot ernstigen klachten schijnt die gedwongen winkelnering tot nu toe geen aanleiding te hebben gegeven.

Audientie verleend aan notaris De Wit; ook deze was van oordeel, dat de weg Westerhoven – Riethoven niet te Steensel aan den bestaanden harden weg had moeten aansluiten, maar te Veldhoven, of

nog beter, halfweg Steensel – Veldhoven bij de steenfabriek van den burgemeester. De burgemeester zou daarop niet hebben durven aandringen om den schijn te ontgaan, dat hij zijn eigen belangen te zeer op den voorgrond schoof, tegen het algemeen belang in! Wel jammer, dat de weg niet op de goede plaats schijnt te komen!

5 april 1907

Den 5 April 1907 kwam ik weer in de gemeente; ik reed er van uit Eindhoven heen, bezocht daarna Eersel en eindelijk Duizel, waarna ik naar Eindhoven terugreed.

Ik verleende audientie aan notaris De Wit, die niets bijzonders te vertellen had, en eenvoudig zijne opwachting kwam maken.

Wethouder Van Dommelen woonde vroeger op Zonderwijk; hij is thans naar Veldhoven verhuisd; Veldhoven kreeg daardoor wel een onevenredig groot aantal raadsleden; in Meereveldhoven, met ruim 400 zielen, is de burgemeester het eenige raadslid.

Burgemeester zou gaarne zien, dat er eene openbare school kwam te Meereveldhoven. Voor eenige jaren heeft de Raad daarvoor een buitengewoon Rijks subsidie gevraagd, hetwelk geweigerd werd, omdat er slechts een 25 kinderen in Meereveldhoven waren; thans zou hun getal tot ± 50 zijn aangegroeid; de meisjes uit Meereveldhoven, die thans het liefdehuis te Veldhoven bezoeken, zouden dan naar de openbare school te Meereveldhoven gaan. Als dan het Raadhuis te Veldhoven nieuw werd opgebouwd, hetgeen noodig is, dan hadden de beide gedeelten van de gemeente iets.

Men klaagt over het ongeregeld rijden van de trams; het schijnt, dat het trampersoneel tusschen Eindhoven en Reusel doen mag wat het wil.

Door Koenen, lid van de Gezondheids Commissie te Eindhoven, wordt persoonlijk toezicht gehouden of bij den bouw van woningen de bouwverordening wordt nageleefd.

Met het Staatsboschbeheer wenscht men zich niet in te laten. De Heide M^{pij} legde voor de gemeente 5 hectare natuurweide aan welke binnenkort zullen worden opgezaaid.

Sterk aangedrongen op het aanleggen van een staat van exploitatie der gemeentelijke bezittingen; de zoon van den secretaris, volontair ter secretarie is de aangewezen persoon om het register aan te leggen; men

moest hem daarvoor natuurlijk eene belooning geven.

Voor eenigen tijd werden 10 hectare op langen termijn (voor 30 jaren) verpacht voor f85.- tot aanleg van natuurweide. De oude waterweide wordt nog als zoodanig onderhouden; het hooi wordt vooral gekocht door boeren van buiten de gemeente. In de gemeente gaat het landbouwbedrijf sterk achteruit: de boeren trouwen niet, daardoor vervallen er nog al enkele boerderijen.

Drankgebruik, vooral in bierhuizen, is nog al veelvuldig; drankmisbruik komt weinig voor; moraliteit van de bevolking is groot.

Om het liefdehuis te helpen tot stand komen, geeft gemeente gedurende 20 jaren f360 per jaar aan de bewaarschool.

Er is thans te Meereveldhoven een dokter gevestigd, dr Raaymaakers; de Heer Kasteleyns, associé van burgemeester Van Nuenen, bouwt voor den dokter eene zeer nette villa. Als Kasteleyns zelf eens mocht komen te trouwen, zal de dokter wel uit de villa uit moeten.

De veldwachter wordt te corpulent; hij wordt daardoor minder geschikt voor den dienst.

21 april 1911

Den 21 April 1911 bezocht ik Duizel, Eersel en Veldhoven, ik ging per tram naar Duizel, alwaar ik mijn rijtuig vond, waarmede ik den geheelen dag rondtoerde, en 's avonds naar Eindhoven terugkeerde. B. en W. ontvangen mij op het nieuw gebouwde Raadhuis; het ziet er zeer goed uit; vooral de inrichting van de secretarie met gelegenheid tot berging van materiaal en stukken, met brandkluis en vaste kasten.

Door benoeming van burgemeester Van Vroonhoven moest diens schoonvader – Donkers – bedanken als wethouder, en wordt hij niet herkozen als raadslid bij de periodieke aftreding in 1911.

Er is nog steeds wrijving tusschen Veldhoven en Meereveldhoven; de bevolking staat als 2 tot 1, de raadsleden als 6 tot 1. Men wil een harden weg Waalre – Veldhoven, en Waalre – Meereveldhoven; dat is weer een echte twistappel, omdat men aan Meereveldhoven dien weg niet gunt.

Foto J. Bijnen, ca. 1921

Ansicht: collectie Frans Huijbregts

Te Meereveldhoven werd een mooie nieuwe school gebouwd; begin mei wordt die geopend.

Men is met het Staatsboschbeheer in onderhandeling over een contract met den Staat in zake de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; het zal er vermoedelijk wel van komen.

Het gemeentebestuur onderhoudt de waterleidingen goed, in tegenstelling van het Dommelbestuur, dat niets doet.

Dr Raymakers is gemeente geneesheer; wethouder Van Dommelen is veearts en houdt toezicht op het slachtvee en de levensmiddelen.

Er zijn in de gemeente 150 schoenmakers, 70 sigarenmakers, 50 linnenwevers, de menschen wonen meest op hun eigen, hebben wat land, mesten een varken, houden een paar geiten. Zij verdienen gemiddeld f6.- in de week. Als ze gehuurd wonen, dan bedraagt de huishuur f1.- De geest van de menschen is goed.

De steenfabriek de Heybloem maakt tegenwoordig goede steen.

Het gaat den boeren vrij goed; zij trouwen te weinig, en wonen te veel met broers en zusters te samen; ze hebben dan een lui gemakkelijk leventje. Roomboterfabriek werkt gunstig; 170 tot 200 koeien.

De natuurweiden doen het goed; de finantieele resultaten zijn gunstig

voor de gemeente; de boeren zijn er buitengewoon mede gebaat. Vóór dat Van Vroonhoven nog burgemeester was, pachtte hij van Veldhoven 10 hectare voor f85 op langere termijn (30 jaren) tot aanleg van natuurweiden; het gaat hem daarmee zeer goed!

Als die harde wegen naar Waalre niet tot stand mochten komen, dan moet men er fietspaden maken.

Voorals wethouder Van Dommelen is zeer tegen Meereveldhoven gekant; burgemeester Van Vroonhoven tracht den evenaar in het huisje te houden.

20 juni 1916

Den 20 Juni 1916 bezocht ik per auto van uit Eindhoven de gemeenten Veldhoven, Eersel en Duizel.

Het gaat de industrie tegenwoordig gelukkig goed. Dit blijkt mede uit de loonen, die aan het werkvolk betaald worden: 200 schoenmakers verdienen gemiddeld f9; 50 linnenwevers gemiddeld f8 à f8.50; 70 sigarenmakers f12; terwijl de steenfabriekarbeiders gemiddeld f10.- zullen maken.

De menschen wonen veelal in eigen woningen; moeten zij huren, dan betalen zij van f1.25 tot f1.50. De moraliteit is goed; drankmisbruik komt niet veel voor, maar er wordt nog al getapt zonder vergunning in 12 verloven.

De beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen was niet bijgehouden. Alleen van de 132 hectare bij het Staatsboschbeheer in ontginning zijnde gronden was een kaartje aanwezig.

Vloeiweiden heeft gemeente niet meer. Om die te kunnen bevoeien, moest het water opgehouden worden, tengevolge waarvan andere gronden waterschade hadden. Daar staan nog 300 mooie canada's.

Gemeente heeft 37 hectare ontgonnen tot natuurweide en heeft nog vele gronden (misschien wel 100 hectare) die voor natuurweiden zeer geschikt zijn. Gemeente verpacht nog al wat gronden op langen termijn (30 tot 40 jaren); de pachters moeten dan de gronden aanleggen. Gemeente bedingt dan van f8 tot f12 per hectare.

Het schijnt, dat er nogal wat waterbezwaar wordt ondervonden. B. en W. klaagden wel erg over het waterschap van de Dommel, maar ik kreeg niet den indruk, dat zij zelve behoorlijk zorgden voor Gender en

Run.

Te Oerle wordt een stoomzuivelfabriek gebouwd voor de gehuchten Wintelre, Oerle, Veldhoven en Mereveldhoven.

De verhouding tusschen Veldhoven en Mereveldhoven schijnt tegenwoordig vrij goed te zijn; voor laatstgenoemd gehucht zitten 2 leden in den Raad.

De oude wethouder Van Dommelen maakte mij een aangename indruk; beter dan zijn collega, de sigarenfabrikant De Wit, uit wien geen woord uit te krijgen was.

De burgemeester heeft verkeerd gedaan door zich tot gemeentesecretaris te laten benoemen. In dezelfde vergadering, waarin hij benoemd werd, vroeg hij *f*300 voor een klerk ter secretarie; die werd hem natuurlijk geweigerd; toen *f*200, ook geweigerd; en eindelijk *f*100 welke hem ten slotte na veel oppositie verleend werd.

5 augustus 1920

Den 5^{den} Augustus 1920 bezocht ik Veldhoven en Geldrop.

Er is groote woningnood; in 1919 werden 20 woningen gebouwd van *f*4000; in 1920, vier en twintig van *f*5200.- Huurprijs respectievelijk *f*3. en *f*4.

Voor Meereveldhoven zitten thans drie leden in den Raad; een kunner is een werkman (W. Bazelmans).

H.O. [hoofdelijke omslag] bedroeg in 1919 nog *f*10.000.; in 1920 *f*25.000.

Het gaat goed in Veldhoven; het werkvolk verdient hooge loonen. De armbesturen kunnen zich redden behalve in 1919 toen gemeente *f*100 heeft moeten bijspringen in de kosten van verpleging van een zieke in het Antonius gesticht te Utrecht.

Op de Boerenleenbank is *f*100.000 ingelegd; daarvan is weer *f*70.000 in Veldhoven geplaatst; en *f*30.000 op de Centrale Bank te Eindhoven.

Op eene spaarkas van den Volksbond is \pm *f*4000 geplaatst.

Als Veldhoven vereenigd zal worden met Oerle en Zeelst, hoopt men, dat zulks spoedig zal geschieden, opdat door de onderscheiden gemeenten middelerwijl geen uitgaven gedaan worden, die anders wellicht waren nagelaten: zoo is Zeelst bezig eene woning van den

secretaris te verbouwen!

De stoomzuivelfabriek te Oerle gaat goed; zij verwerkt de melk van 900 koeien. Zij kostte met den inventaris \pm f64.000.; daarop is nu (na een 6 jarig bestaan) \pm f30.000 afgeschreven.

De bebossching van het Staatsboschbeheer groeit prachtig; 60 hectare zijn geheel gereed. Over een jaar of vijf zijn alle gronden beboscht.

Men is bezig het plaatselijk distributienet voor de electriciteit aan te leggen; men begint met \pm 1300 lichtpunten.

Burgemeester Van Vroonhoven maakte mij een goeden indruk.

7 augustus 1924

Den 7^{den} Augustus 1924 kwam ik weer in Veldhoven. Sedert een paar jaar de vereeniging van Veldhoven, Oerle en Zeelst. Het gaat in deze vereeniging van gemeenten buitengewoon goed; ze groeien niet geleidelijk samen tot ééne gemeente, zooals ik meende; maar naar het eenstemmig oordeel van B. en W. zijn ze samen gegroeid.

Bij de Raadsverkiezing is er geen strijd geweest tusschen de gemeenten; Oerle heeft 2 raadsleden, Zeelst 3; Veldhoven 4 en Meereveldhoven 2.

Er werden 3 arbeiders tot Raadslid gekozen; één bedankte en werd vervangen door een boer.

In den Raad zitten 5 boeren, 2 brievenaarders (Zeelst en Oerle) tevens boer; 2 arbeiders; 1 schoenfabrikant (wethouder Van Sambeek); en een middenstander (Platteel, een Protestant).

In Veldhoven werden 48 woningen gebouwd; in Zeelst 12; In Zeelst komen nog vele woningen te kort. Ik heb geraden niet te snel in te grijpen; de bouwkosten bedragen niet meer dan f2500; daarvoor kan het particulier initiatief bouwen.

De electrificatie van de gemeente beantwoordt nog niet aan de verwachting. De exploitatie van het net te Zeelst levert winst op; maar die van het net te Veldhoven valt tegen. Daar is het net van den beginne af aan te groot gebouwd: de aansluiting van Heers kostte f20.000 terwijl daar jaarlijks voor f150 stroom verkocht wordt! Desniettemin vertrouwt men, dat het bedrijf zich dit jaar zal dekken.

Het archief van de drie gemeenten is geordend; het moet nog geïnventariseerd. Het is op den open zolder opgesteld; er moet nog een planken zoldertje boven getimmerd worden; bovendien moeten er nog

gordijnen aangebracht worden voor de open kasten.

Het gemeentelijk bezit is ontzaggelijk groot; men meent 1763 hectare. Vloeiweiden zijn er niet meer. Er zijn 60 hectare natuurweiden in eigen beheer; in erfpacht ruim 100 hectare; \pm 600 hectare zijn beboscht. Bij Staatsboschbedrijf zijn 132 hectare in aanleg. Voor een nieuw complex van 300 hectare was men in onderhandeling, toen de Staat, wegens het tekort op de begrooting geen nieuwe complexen meer wilde aannemen.

Waterschade: langs de Gender geen schade, langs de Run wel, langs de Dommel erg. Over het nieuwe waterschap en het Comité van actie langdurig met B. en W. gesproken. Wethouder Gevers, de brievingaarder-landbouwer uit Zeelst deed zich als een heftig tegenstander kennen. Ik slaagde er wel in, hem van het onredelijke, het onbillijke en het onjuiste van vele van zijne opvattingen te overtuigen.

Er is hier veel werkeloosheid geweest; op een moment meer dan 500; de kostwinners, voor zooverre zij het noodig hadden, werden te werk gesteld; het grootste getal dat op die manier tegelijk aan werk moest worden geholpen, bedroeg 93. Het Rijk droeg 50% in de kosten bij; 56 hectare werden extra bewerkt. Ten slotte kostte die werkverschaffing aan de gemeente niet zoo heel veel.

HET LOONS BOS

“Hoogeloon heeft niets bijzonders voor eenen nieuwsgierige Wandelaar”. Zo schrijft, eind 18de eeuw, Hanewinkel in zijn bekende *Reize door de Majorije van 's Hertogenbosch*. Hem valt weinig te verwijten; de streek is hem niet eigen en hij beschikt niet over een beschrijving van het Koning Kyriëpad door en rond Hoogeloon. Daarin opgenomen het Loons Bos met zijn rijke natuur, cultuur en historie. Naar welke rijke geschiedenis verwijst dit bos met haar grote cultuurhistorische en ecologische waarden? Wat aanwijsbaar interessants is hier te zien?

De speurtocht begint bij de abdij van Tongerlo. Op verzoek van heer Giselbert van Castelle vestigen omstreeks 1130 enkele norbertijnen zich op zijn landgoed. Tezelfdertijd oefent Paus Gregorius VII druk uit op leken die kerken bezitten deze aan kerkelijke instanties over te dragen. Zo ontstaat de grondslag voor een netwerk van agrarische kernen en parochiekerken.

Abdij van Tongerlo

In 1186 wordt de abdij bevestigd in het bezit van land, de halve tiend en het halve patronaatsrecht van de kerk van Hoogeloon. De andere helft is in handen van leden van de familie Van Rode, die in 1232 van dit recht afstand doet ten gunste van de abdij. Dit samen met zijn leengoed, zowel van natte als droge gronden, bossen als van gecultiveerde gronden. Daar staat tegenover de verplichting voor de zielzorg in te staan, als ook voor de bouw en het herstel van gebouwen.

Die hoeve tot Loen

In het archief van de abdij bevinden zich 16de eeuwse goederenbeschrijvingen van *die hoeve tot Loen*. Aan de Kleine Beerze worden gesitueerd *dat Coebossen* met *dat Groot Bosch daer bij geleghe*. Het Koebos is een grote weide voor het vee van de hoeve. Het 6 bunder, dat is circa 7,8 ha, grote zuidelijker gelegen Loons Bos, behorend bij de hoeve met zijn *opgaende hout*, is een ander waardevol bezit; het hout is uitermate geschikt voor het maken van gebinten. Wat de bedrijfsvoering

van de hoeve betreft zijn de pachtvoorwaarden interessant. Daarmee is een beeld te verkrijgen van de wijze waarop het bos geëxploiteerd wordt. Deze kennis is van belang ook nu omdat het inzicht geeft over het gebruik en de inrichting van het Kempische landschap en gebruikt kan worden voor het huidige beheer. Het onderhoud van het bos wordt in 1539 in vijf voorwaarden contractueel omschreven. Zo zal deze voorzien moeten worden van een wal en een gracht. Deze *dobbele welffgrecht* moet men beplanten met *eijken, bercken oft elsen* die men in het bos mag halen. Nog steeds zijn restanten van de wal en sloot terug te vinden. Het vormde een vee- en wildkering en schiep een min of meer een eigen hydrologische situatie. Het Loons Bos, omvattend het Groot Bos en deels de Koebossen, dateert dus tenminste terug tot de 16de eeuw; mogelijk tot de vroege middeleeuwen.

Bisdom Den Bosch

In de 16de eeuw groeit vanuit het noorden verzet tegen Spanje en het katholicisme. Ook de abdij raakt erbij betrokken. Mede als tegenzet komt de paus met zijn bulle “Super Universas” van 12 mei 1559. De Nederlanden worden losgemaakt van alle banden met Franse en Duitse bisdommen. Het aartsbisdom Mechelen wordt opgericht met daaronder de bisschopszetel van Den Bosch. Dit ten koste van de bisschop van Luik en onder protest van de abdij van Tongerlo die veel van haar goederen verliest om de zogenaamde bisschoppelijke tafel van inkomsten te voorzien. Onder die goederen het bos, de hoeve, de windkorenmolen en de verschillende cijzen en tiendrechten in Hoogeloon.

Intussen maken de calvinistische legers gestadig voortgang, en in 1629 valt 's-Hertogenbosch. Dit betekent tevens het einde van het bisdom en de katholieke hiërarchie. Het jaar van de Westfaalse vrede (1648) is vervolgens een scharnierpunt in de culturele en politieke geschiedenis van onze streek en dat van ons bos.

Confiscatie en verkoop

In 1719 verkrijgt Hans Cremers, dan secretaris van Rosmalen, het bos *bij coop en opdracht teegens 't gemene Land volgens opdrachtbrieven daar van door den rentmeester Tengnagell qq voor Schepenen van s*

Bosch gepasseert den 4e july 1719. Laatstgenoemde beheert dit voor de Generaliteit.

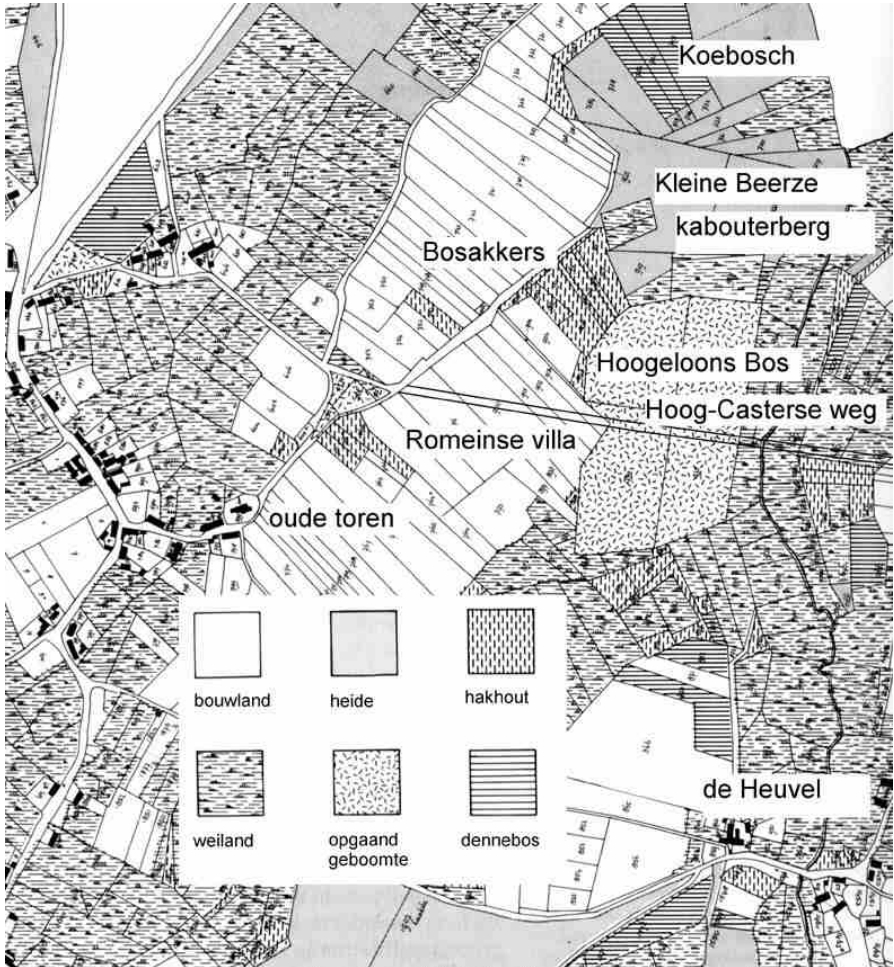
In 1758 worden *in het wijn- en coffy-huis achter het “Wilt Varken”* in Den Bosch vele voormalige abdij- en bisdomgoederen, in totaal in meer dan 100 kopen, opnieuw geveild. Notaris Van Beusekom brengt als vierde koop onder de hamer *een schoon en considerabel groot Houtbosch geleegeen onder den dorpe van Hoogloon beplant met een menigte van opgaande Eijke, en andere Boomen en houtgewassen, groot ontrent in sijn wallen dartig lopens off zo groot en klijn het selve aldaar in sijn bekende ringenoten geleegeen en gekomen is van het Bisdom van den Bosch.* Johannes van Hanswijk, koopman en schepen van Den Bosch, wordt eigenaar voor iets meer dan 1000 gulden.

In 1776 laat zijn weduwe het bos publiek verkopen. Het bos, dan groot 48 lopens, wordt gemijnd door Jan Vissers, koopman uit Vessem, voor een bedrag van iets meer dan 2500 gulden. In 1801 doet deze afstand daarvan aan schoonzoon Hendrik Tasset en aan stiefzoon Godefridus Swerts. Vervolgens blijft het bos tot 1968 in handen van deze families en hun nabestaanden. Met enige regelmaat verkopen zij publiek hout op stam. In 1858 nog met een opbrengst van fl. 888.50. In de eerste wereldoorlog wordt hout gekapt voor het vervaardigen van geweerkolven en -laden. Tijdens de oorlog wordt niet of nauwelijks hout ingevoerd, is men sterk afhankelijk van de eigen houtproductie en stijgt de prijs flink. Om te voorkomen dat grote oppervlakte bos ongecontroleerd gekapt worden, wordt in 1917, overigens, een Nood-Boswet afgekondigd. Wellicht was de kap in WO-I de laatste keer dat het bos in economische zin rendeerde. In 1968 verkoopt de laatstlevende, Maria Tasset, aan familie Hartog-Pappot uit Nijmegen en in 1986 verwerft de gemeente Hoogloon het bos.

Landschapsbeeld 1832

Het traditionele landbouwsysteem dat tussen de late middeleeuwen en het eind van de 19de eeuw functioneert, maakt optimaal en uitgebalanceerd gebruik van alle landschappelijke eenheden. Zo toont de grondgebruikskaart van Hoogloon uit circa 1830 een duidelijke relatie tussen de hoogteligging en het agrarisch grondgebruik. Het bos, in totaal 8.7 ha, valt op door zijn grootte. Centraal door het bos loopt een, nu nog

aanwezige, zandweg die uitweg heeft op de huidige Koebosakkers. Weilanden tussen het bos en de Kleine Beerze, en aan zuidrand en noordoostzijde bevinden zich ook weilanden, bouwlanden op de hogere gronden en hakhout aan de noordrand en zuidzijde; deels anno 2005 vervat in het Loons Bos. Deze grove lijnen in het landschap hebben naar verwachting vanaf de late Middeleeuwen een sterke mate van historische continuïteit en zijn nog aardig terug te zien in het heden.

Zandweg Hoogcasteren

Eind jaren '30 schrijven de bewoners van Hoogcasteren in een brief naar de gemeente dat zij verstoken zijn van een degelijke verbinding met het dorp, dat het in de wintermaanden voor hen dikwijls bijna onmogelijk is dat te bereiken, dat de jeugd vaak al 's-morgens met natte voeten naar de kerk komt en de rest van de dag met natte voeten op school zit, dat geestelijk-geneeskundige en verloskundige hulp soms niet tijdig aanwezig is, en aan- en afvoer van landbouwbenodigheden bemoeilijkt wordt. Of er een goede zandweg met rijwielpad kan komen. Aangekocht worden delen van het zuidelijke bos en van de wei daaraan gelegen. De houten brug over de Beerze wordt vervangen door een gewapend betonnen versie. Amerikaanse eiken komen langs de weg. In de jaren '50 verzoeken dezelfde bewoners, middels een petitie, om de weg te verharderen. Bij de ontgraving voor het ophogen van het weglichaam worden resten gevonden van de tussen 1980 en 1987 op te graven Romeinse villa op de aanliggende Kerkakkers.

Een andere ingreep met forse negatieve effecten is de ruilverkaveling die het landbouwbelang voorop stelde ook in dit deel van ons landelijk gebied. Aan de zuidzijde wordt de Geelrijt verlegd en op een aantal nog te herkennen plaatsen worden de grenzen aangepast; mede door compensatie van elders verloren waarden.

Bosreservaat

In een natuurlijk bos staan diverse soorten bomen van verschillende leeftijd door elkaar. Er groeien veel struiken en planten op de bodem, waarin allerlei dieren kunnen schuilen en broeden. Dode bomen, gesneuveld door storm, brand of ziekte, worden langzaam opgegeten door paddestoelen en insecten. Daardoor wordt zo'n stam een smulplaats voor spechten, mezen en andere insecteneters. Ook voor ons mensen neemt zo de belevingswaarde toe. In een natuurlijk bos vinden processen spontaan plaats. Na traditioneel bosbeheer moet dat soms op gang gebracht of versneld worden. Bijvoorbeeld door meer dood hout te maken door bomen om te duwen of te ringen. Zo ontstaan kunstmatige stormgaten en open plekken in het bos. Zaailingen kunnen daar ontkiemen waardoor het bos verjongt en meerdere soorten een kans krijgen. Als er een boom omwaait ontstaat een gat. Op de kluit groeien

nieuwe planten en struiken. De kuil loopt vol water en wordt een poeltje: een plek voor padden, libellen en vlinders

Het Loons Bos, momenteel 13 ha, benadert deels het natuurlijk bos vrij aardig. Mede door zijn lange geschiedenis. Het heeft een grote bodemkundige en hydrologische afwisseling. Zomereiken -deels meer dan 100 jaar oud- staan naast berken, essen, elzen en een enkele esp, haagbeuk en zoete kers. In de ondergroei onder andere hazelaar, lijsterbes, mossen, inlandse vogelkers en krent. Plaatselijk staat adelaarsvaren wat op een oude bosgroeiplaats duidt. Om dezelfde reden komt hier de boomklever voor. Op de wal die eertijds de noordgrens vormde, staan enkele oude beuken en ook daar meer dan 150 jaar oude grove dennen. Het bos als geheel vormt evenwel een eiland met de omgeving; de overgangen zijn vrij scherp en strak.

De rijkdom aan natuur is voor de gemeente Bladel reden om het bos, na enig inleidend beheer, een exclusieve natuurfunctie te geven en spontane processen de ontwikkeling te laten bepalen. Dat zogeheten inleidend beheer verklaart de verhoogde activiteit van de laatste tijd: het terugdringen van geïntroduceerde soorten als Amerikaanse eik en Japanse lariks. Aanleg van landschapselementen en een ecologische verbinding met de Kleine Beerze zullen, tenslotte, de omgeving in het geheel moeten betrekken.

Terugkeer Koning Kyrië

Een wens van Projectgroep Romeinse

Villa is dat binnen enkele jaren de reconstructie van de Kaboutersberg ten noordoosten van het Loons Bos gerealiseerd wordt. Dit gebied is nog lang heil geweest en eens lag hier een Romeins tumulusgraf.

Daaraan is de legende van koning Kyrië verbonden. Dat graf, ook wel Kaboutersberg genoemd, moet gezien worden in relatie tot de enkele

jaren terug in de nabijheid opgegraven Romeinse villa. Genoemde projectgroep heeft plannen ontwikkeld om die tumulus in ere te herstellen; tezamen met plannen op de plaats van de opgraving zelf. Aan een wandelroute door en rond Hoogeloon die ook hier langs voert, wordt momenteel de laatste hand gelegd. Het gaat om het Koning Kyriëpad dat een snoer vormt van historische parels waaronder het Loons Bos. Een Kabouter-Natuurleerpad zou hier niet misstaan en bijdragen aan het veilig stellen voor volgende generaties van dit bijzonder stuk erfgoed.

Hoogeloon is met het Loons Bos rijk aan natuur, cultuur en historie.

Bart Beex

HEEMKUNDIG ALLERLEI

Uit voorbije tijden.

De jeugd hield zich vroeger bezig met allerlei spelletjes waarbij het materiaal heel eenvoudig was. Zoals de kleppers, gemaakt van nogal taai en hard hout. De meisjes waren meestal veel handiger met hun twee, drie of zelfs vier kleppers dan de jongens.

Het klepperlied luidde aldus:

Hoor je wel mijn kleppers gaan

als maar geprobeerd;

'k kreeg het bijna niet gedaan

'k heb het toch geleerd.

Klepper-de-klep, klep, klep, klep, klep (2x) }

'k ben blij dat ik (2x) } (2x)

'k ben blij dat ik ze heb. }

“Na 35 jaar geef ik hem aan”

Toon de Raaff deed een opmerkelijke archeologische vondst in Eersel

Op het eind van de jaren zestig van de vorige eeuw werd het buitengebied van de gemeente Eersel opnieuw ingedeeld: ruilverkaveling. Vele oude houtwallen werden verwijderd, sloten en wegen werden rechtgetrokken of verlegd. In die tijd was de heer Toon de Raaff als hoofd van de afdeling Gemeentewerken vanuit de gemeente betrokken bij deze werkzaamheden. Als er bomen uit het buitengebied moesten verdwijnen als gevolg van de herindeling en als ze verplaatsbaar waren, zouden ze zonder kosten voor de gemeente in het binnengebied (de bebouwde kom) worden herplant. Zo werd in het najaar van 1968 een aantal linden van ongeveer dertig jaar oud geplant op de Markt in Eersel. Dit betrof de middelste rij bomen, dus de bomen die aan de westzijde van de Markt dicht tegen de straat staan. Er werden grote gaten gegraven om de bomen in te zetten. De heer De Raaff had opdracht gegeven om gaten van 2 bij 2 meter te graven, met een diepte van 1,75 meter. Bij de zevende boom vanaf het weggetje naar de bibliotheek, ter hoogte van Markt nr. 21 (het oude notarishuis, tegenwoordig Restaurant de Brabander), deed men een opmerkelijke

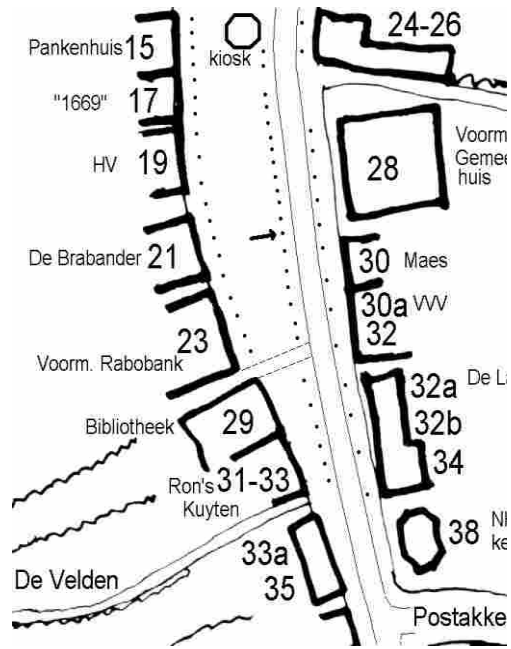
Figuur 1. Toon de Raaff op de plaats waar hij in 1968 de funderingen heeft aangetroffen

vondst. De boom is duidelijk te herkennen doordat hij wat dunner is gebleven dan zijn naaste burenen. Op een diepte van circa 1,50 meter trof men de fundering aan van een muur. Aan de bovenzijde was deze 60 cm breed en aan de onderzijde

1,20 meter, zie figuur 3. De fundering loopt evenwijdig aan de straat. De fundering was opgetrokken uit bakstenen van 24 x 11 x 9 cm; ze waren bruinrood van kleur met wat geel erin. Diezelfde stenen zijn volgens de heer De Raaff ook gebruikt voor de fundering van de huidige Mariakapel op de Markt. Men heeft in de gaten voor de andere lindebomen geen fundamenteen aangetroffen. In 1978 heeft men aan de westzijde van de Markt nieuwe riolering gelegd, maar ook bij die werkzaamheden zijn geen funderingen meer

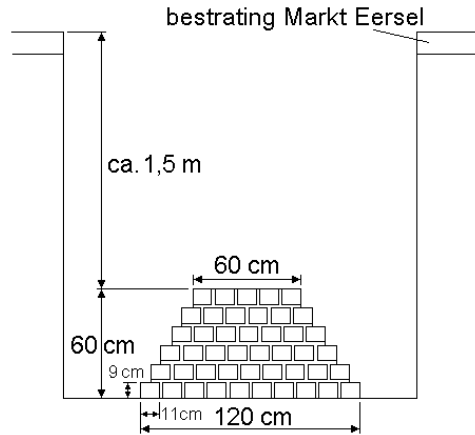
aangetroffen, maar toen heeft men waarschijnlijk ook niet zo diep gegraven.

De heer De Raaff heeft destijds de vondst gemeld bij het gemeentebestuur, maar omdat men bang was dat de werkzaamheden teveel vertraagd zouden worden koos men ervoor om het verder stil te houden en het dus niet te melden bij de archeologische dienst van de Provincie. Ook bij de herinrichting van de Markt eind jaren zeventig heeft de heer De Raaff nog gevraagd om de vondst verder te laten onderzoeken, maar ook toen toonde het gemeentebestuur geen interesse in hetgeen zich diep onder het marktplein zou kunnen bevinden. Dit had toen overigens ook te maken met het feit dat de subsidieaanvraag voor de renovatie van de

Figuur 2. De exacte locatie waar de fundering is aangetroffen.

Markt al was ingediend toen het ter sprake werd gebracht. Na een periode van meer dan 35 jaar stilzwijgen heeft de heer De Raaff dus nu aangegeven wat hij in 1968 had gevonden en waar. Hij denkt dat het mogelijk de fundering is van het kasteel zoals dat op het gemeentewapen van Eersel staat afgebeeld. Met bovenstaande beschrijving heb ik contact gezocht met Nico Arts, de stadsarcheoloog van Eindhoven. Hij bevestigde de vermoedens van de heer De Raaff voor een deel:

Figuur 3. Doorsnede van de aangetroffen fundering zoals beschreven door de heer De Raaff.

“Aan de hand van jouw beschrijving maak ik op dat het hier gaat om zeer dikke muren die ongetwijfeld middeleeuws zijn. Ze dateren vermoedelijk nog uit de tijd dat men dacht dat dikke muren tegen buskruit opgewassen waren, vermoedelijk vóór ongeveer 1400. Aan de hand van de bakstenen zou eventueel iets gezegd kunnen worden over de datering. ... De funderingen zijn ongetwijfeld van een elitegebouw (een kasteel is inderdaad een optie). Dat de fundamenteën zo diep liggen hoeft niet vreemd te zijn. Bij de sloop van gebouwen werden muren vaak weggebroken tot zo diep mogelijk, tot de grondwaterspiegel. Dat de fundamenteën zo diep liggen is overigens een aanwijzing voor stevig en fors gebouw.”

Het formaat van de bakstenen van de gevonden fundamenteën levert extra informatie over de periode waarin ze gemaakt zouden kunnen zijn. Herman Strijbos schreef over de relatie tussen het formaat en datering van bakstenen¹. Weliswaar is het niet mogelijk een exacte datering te geven, maar het is in dit geval wel mogelijk een vermoedelijke periode aan te geven. Het formaat van de bakstenen in de fundering, met een lengte van 24 cm, komt in deze streek voor vanaf 1300, zie dikke

doorgetrokken streep in figuur 4. In de periode van 1300 tot 1350 waren de bakstenen over het algemeen wat langer dan 24 cm en vanaf 1400 zijn ze juist over het algemeen wat korter. Hieruit zou men voorzichtig kunnen concluderen dat de bakstenen uit de tweede helft van de veertiende eeuw komen. Er zijn twee andere aanwijzingen die dit bevestigen:

1. Ten eerste wordt dit

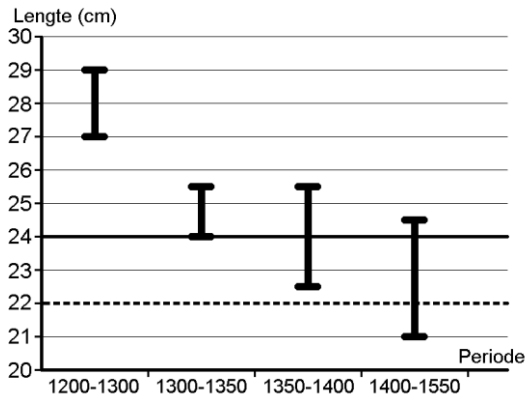
bevestigd door de dikte van de bakstenen in de gevonden fundering. Zo schrijft Strijbos dat de dikte van de bakstenen in zuidoost Brabant kort voor 1400 vermindert van 7,5

naar 5,5 cm. Aangezien de bakstenen in de loop der eeuwen alleen

maar kleiner zijn geworden, zou dat betekenen dat de bakstenen van de gevonden fundering (die 9 cm dik zijn !!) eerder midden veertiende eeuws dan eind veertiende eeuws lijken te zijn.

2. Een tweede reden om aan te nemen is dat de bakstenen van de huidige Mariakapel, waarvan wordt aangenomen dat deze uit 1464 stamt, zijn 22,0 x 10,5 x 5,0 cm, zie stippellijn in figuur 4. Dit valt binnen het bereik dat Strijbos voor deze periode heeft aangegeven. De stenen van de gevonden fundering zijn dus aanmerkelijk kleiner en gezien de ontwikkeling van het formaat van bakstenen, zoals dat door Strijbos is aangetoond, aanmerkelijk ouder.

Het lijkt dus aannemelijk dat we hier te maken hebben met de restanten van een bouwwerk uit de tweede helft van de veertiende eeuw. Gezien de dikte van de muur en de plaats op de Markt was het een bijzonder gebouw, een ‘elitegebouw’ zoals Nico Arts aangeeft. Wat voor soort

Figuur 4. De variatie van de lengte van middeleeuwse bakstenen in de Kempen in de periode van 1200 tot 1550.

gebouw het was, is verder niet met zekerheid aan te geven. De fundering zou in de toekomst wellicht verder onderzocht kunnen worden. Dit zal echter alleen gebeuren als de funderingen op één of andere manier bedreigd worden, zoals bijvoorbeeld voor het leggen van riolering. Een dergelijk onderzoek zou niet alleen meer informatie kunnen verschaffen over het gebouw zelf, zoals afmetingen en mogelijke vroegere functie, maar ook over het ontstaan en de ontwikkeling van Eersel. Deze fundering moet dus in ieder geval beschermd worden tegen beschadiging of vernietiging bij eventuele toekomstige werkzaamheden op of aan de Markt. Want deze restanten zijn waarschijnlijk ouder dan het oudste stenen bouwwerk in het dorp: de kerktoren (± 1400).

Winfried Thijssen

Met dank aan Dhr. A. de Raaff, voormalig hoofd van de afdeling Gemeentewerken van de Gemeente Eersel en Nico Arts, stadsarcheoloog van de gemeente Eindhoven.

Noot:

¹ Herman Strijbos, 'Middelleeuwse bakstenen, Productie en formaten in oostelijk Noord-Brabant', Brabants Heem, Jaargang 48, 1996, p.12-18.

VAN DE BOEKENPLANK

- Cor van der Heijden: Rampen en Plagen zijn van alle Plaatsen en van alle Tijden. 199 blz.; prijs € 19,50, illustraties. Kempen Uitgevers 2004. ISBN 9066572329

Ook al geeft deze Brabantse schrijver in een 30-tal beeldverhalen velerlei soorten rampen een plaats, in onze streken heersten niet alleen cholera, pest en de Spaanse griep, ook de oorlogen en de ellende van plunderende vijandelijke legers en deserteurs hebben telkens opnieuw hun verderfelijke sporen nagelaten.

- Leendert Kooijmans en vele anderen: Nederland in de prehistorie. 850 blz. met allerlei illustraties. € 55,-. ISBN 9035124847. Uitg. Prometheus-Bert Bakker. De Engelstalige versie kost € 89,50 Eindelijk een standaardwerk over de periode van 250.000 v.C tot ca. 600 jaar voor Christus. Al het wetenschappelijk werk over dit tijdsbestek is bijeengebracht, zodat een overzicht is ontstaan vanaf de verre, verre oudheid met de primitieve vuistbijl e.d. tot de moderne tijd van 4000 jaar geleden met de klokkenbekercultuur. De geïnteresseerde, en die zijn er vele in ons Kempengebied, kan er bijna eindeloos in ronddolen.

- Frans Hoppenbrouwers: Bloemrijk. 100 Kempische planten met een verhaal. 208 blz. met illustraties van de bloemen. € 19,50 Uitg. Kabeljauws Eersel. ISBN 9077747-02-8
Een plezierig werk. Voor de wetenschappelijke informatie over planten raadpleeg je andere boeken. In dit 'Bloemrijk' is die summier. Met opzet. De gegevens betreffen "de rituele achtergronden van een plant, zoals de (al dan niet verstandige) toepassing in de (volks)geneeskunde, folklore, legenden en sagen en andere magische of op het volksgeloof steunende, vaak vrome of soms ook ronduit kwezelachtige verhalen" Des schrijvers eega heeft de bijbehorende tekeningen fraai verzorgd; er staan geen verlepte planten bij.

- Cor Swanenberg: Jikkas Merante, sprokkelen in Noord-Brabantse spreuken. 186 blz. met illustraties. Prijs € 15,-. Kempen Uitgevers.

ISBN 90-6657-222-1

De heruitgave van de eerste druk van 1990 getuigt ervan dat de aandacht voor het dialect de laatste tijd heel duidelijk is. Het dialect krijgt het steeds moeilijker zich te handhaven tegenover het AN (= Algemeen Nederlands; ABN is een benaming uit de tijd dat dialect als niet-beschaafd beschouwd werd). Vandaar ook de actie van de Brabantse pers om het mooiste Brabantse woord te vinden. Dat is niet het affeecerplengske, ook niet de autoped of step; misschien wel de glijer. Of bedinnen in "Pas op Jantje, bedinnen komt er ne tuutuut". Het mooiste woord in het Brabants is ongetwijfeld in dit kostelijke en daarom kostbare boek te ontdekken.

- A. Lieberom en M. Theunissen: Gewone Mensen - Ongewone Tijden. Het leven van alleman in oorlogstijd in Vessem, Wintelre en Knegsel. 122 blz. met ill. € 6,-. Uitgave Heemkundevereniging "De Hooge Dorpen".

In dit boek wordt geen beschrijving gegeven van veldslagen, bombardementen en krijgstactiek maar een verslag gegeven van wat mensen zich van de oorlogsjaren herinneren. Het zijn ervaringen en indrukken die niet vergeten mogen worden, zodat "die niet uit de officiële geschiedschrijving worden gestoten".

- H. Siemens: Boeren van Toen. 224 blz., rijk geïllustreerd. € 24,95
ISBN 9052105855 Triton uitgevers.

De schrijver schetst een beeld van de boer in Nederland vanaf circa 1900 tot ca.1960. Het is zeer belangwekkend om de eigen streek met de armoede wegens de schrale grond te vergelijken met een rijke omgeving. Groningen en Zeeland hadden op hun 8.200 en resp. 5.400 bedrijven 39.000 resp. 33.000 paarden, en Noord-Brabant had op zijn 21.300 bedrijven slechts 41.000 paarden.

Dit boek is niet alleen voor onze agrariër interessant.

- J. van den Biggelaar en anderen: De Hooge Dorpen. 700 jaar- Vessem- Wintelre-Knegsel. 245 blz., veel illustraties, € 12,50 Uitgever KempensDruk Hapert.

Ook al is dit een uitgave van 1993, nog steeds blijft dit werk in grote lijnen actueel. Zelfs over 25 jaar zal de historie van deze drie kerkdorpen nauwelijks veranderd zijn. Een zeer geslaagd overzicht van 1292 -1992

- A. Brouwer en J. Goudsmit: Funeraire cultuur. Regio Eindhoven. 56 blz. met illustraties. Prijs € 9.98 ISBN 9059111987. Uitgever De Terebinth Rotterdam

Behalve de acht begraafplaatsen in Eindhoven worden ook die van Geldrop, Heeze, Helmond, Nuenen, Son, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre besproken. Het is wel kenmerkend dat de instelling van het kerkbestuur of van de pastoor of dominee uit de vormgeving is af te lezen. Voor velen is het de rustplaats van een geliefde, die een karakteristiek graf waard is. Hopelijk verschijnt ook een deel met de kerkhoven van de Kempen binnenkort.

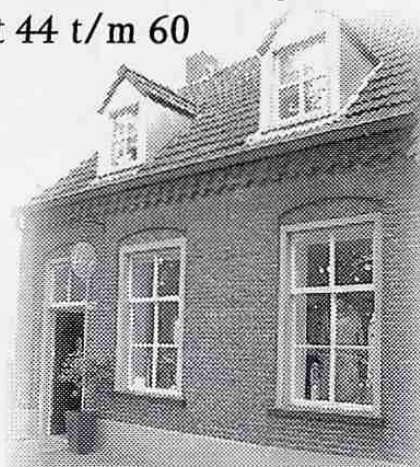
- Cor Swanenberg en Nelleke de Laat: Brabantse Spreukenkalender 2006. 183 blaadjes. Prijs € 11,-. Op ieder blad aan de voorzijde bij 2 dagen een gezegde of spreuk; en aan de achterzijde een vertelseltje, gedichtje of herinnering aan vroeger. Uitgeverij VandeBerg is er wel vroeg bij.

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij “De Boekenlegger” in Eersel en wellicht bij iedere erkende boekhandelaar.

Ook voor sportieve damesmode en lingerie
van maat 44 t/m 60

Markt 24,
Eersel
(tegenover de kiosk)
0497-516000

Openingstijden:

maandag gesloten
di. t/m do. 10.00-18.00 uur
vrijdag 10.00-20.00 uur
zaterdag 10.00-17.00 uur

Slaapspecialzaak

Marian Eikemans

Openingstijden:

Nieuwstraat 40

5521 CC Eersel

Tel. 0497 - 530 900

Fax. 0497 - 530 911

di t/m do 10.00 - 18.00 uur

vr 10.00 - 21.00 uur

za 10.00 - 17.00 uur

Met zorg voor uw rust

CHINEES-INDISCH-RESTAURANT

美華酒家

"MEI WAH"

5503 BK VELDHOVEN
Burg. v. Hoofflaan 83-89
Tel. 040-2534732
Fax. 040-2547073

5615 AB EINDHOVEN
Leenderweg 86
Tel. 040-2117557

Dagelijks geopend van: 11.00-22.30 uur
Exclusieve accommodatie voor Uw:
partijen - familiediners - lunch of diner met
zakelijke relatie - personeelsavonden - etc.

De boeken die besproken worden in
de boekenplank zijn verkrijgbaar bij

De Boekenlegger

Ook voor uw buitenlandse bestellingen bent u
bij ons van harte welkom

Markt 42, 5521 AN Eersel Tel. 0497-512551
Nu ook op internet : www.de-boekenlegger.nl
Email : info@de-boekenlegger.nl

de MuzenVal

S.c.c. "de Muzenval" beschikt over diverse zalen die geschikt zijn voor vergaderingen, cursussen, bijeenkomsten, voorlichtingsavonden, workshops etc.

Ook heeft scc "de Muzenval" een theaterzaal met 350 zitplaatsen waarin alle faciliteiten aanwezig zijn voor uw bedrijfsvergaderingen of seminairs.

Bovendien kunt u in de gezellig ingerichte foyer na afloop nog een drankje of hapje gebruiken.

sociaal cultureel centrum "de Muzenval"

Dijk 7 – 5521 AW – Eersel – Tel. 0497-515997 – info@muzenval.nl

